

วิจารณ์บทความ
การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าโลกและผลกระทบต่อ
รูปแบบการค้าและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของ
ประเทศไทย

รศ. ดร. อาชนัน เกาะไพบูลย์
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สิ่งที่คาดหวังจากข้อบทความ

- การค้าโลกเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบไหน ?
 - ❖ รูปแบบเดิม vs รูปแบบใหม่
 - ❖ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงจากรากฐาน (อยู่คงนาน) หรือไม่ อย่างไร
- การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างไร?
 - ❖ รูปแบบการค้าใหม่กระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างไร/ช่องทางไหน?
- การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจของไทย
 - ❖ ประเทศไทยอยู่ระหว่างการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงการค้าโลกทำให้เราต้องมาคิดโจทย์ใหม่กับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง

ความคิดเห็นต่อบทความ

- คณะผู้วิจัยมีความตั้งใจที่ดีที่จะอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ของโลกและเชื่อมโยงมาสู่นัยยะต่อเศรษฐกิจไทย อย่างไรก็ตามบทความประสบปัญหาหลายประการและน่าจะมีการปรับปรุงก่อนนำไปใช้ประโยชน์
- บทวิจารณ์ของผมตั้งบนสมมติฐานที่ว่าผมไม่ทราบข้อจำกัดทางด้านทรัพยากร (งบประมาณและระยะเวลาในการค้นคว้าวิจัย)

ภาพรวมของบทวิจารณ์

ความคาดหวัง	ได้คำตอบจากบทความ?
การค้าโลกเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบไหน	ได้คำตอบบ้างแต่ประสบปัญหา Sample Selection Bias และการเชื่อมโยงไปสู่นโยบายเชิงนโยบายค่อนข้างอ่อน
การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างไร	หลักฐานเชิงประจักษ์ Problematic
การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจของไทย	ไม่มีคำตอบ

ประเด็นหลักที่นำเสนอในส่วนรูปแบบการค้าโลกที่เปลี่ยนแปลง

1. แนวโน้มการเปลี่ยนที่สำคัญได้แก่

- แนวโน้ม 1 การเพิ่มบทบาทของประเทศกำลังพัฒนาในการค้าโลก
- แนวโน้ม 2 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบสินค้าและการกระจายตัวของการค้า
- แนวโน้ม 3 การที่ประเทศกำลังพัฒนาออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ
- แนวโน้ม 4 การเพิ่มขึ้นของสินค้าบริการ

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

- ปัจจัย 1 Third-(generation)-unbundling
- ปัจจัย 2 Technological Changes (Digital technology -ICT revolution; Production Technology- robotic, 3-D printing, big data technology; และ Energy – Shale Gas
- ปัจจัย 3 การเปลี่ยนแปลง Global Supply Chains--Horizontal vs. Vertical Supply Chains
- ปัจจัย 4 Rebalancing กับ Unconventional Monetary Policy

ประเด็นวิจารณ์

- ปัจจัยอธิบายแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการค้าโลกดูไม่เป็นเหตุเป็นผลเท่าไรกับแนวโน้มที่เกิดขึ้น
- ปัจจัยที่น่าเสนอเสมือนเป็นความพยายาม Project ไปข้างหน้าว่าปัจจัยเหล่านี้กำลังเกิดขึ้นมากกว่าการอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น และมีปัญหาเพราะปัจจัยที่น่าเสนอน่าจะเป็นเพียงบางส่วนและเป็นชั้นย่อยๆ
- ปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดความปกติในรูปแบบใหม่ในส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีมีปัญหา Selection Bias และในแต่ละปัจจัยย่อยมีการลงรายละเอียดจนเกินไปและไม่สามารถที่จะ infer มาสู่ภาพใหญ่ในระดับนโยบายได้แต่อย่างไร

- ในส่วนของ Production Technology- robotic, 3-D printing, big data technology ทำไมถึงตีกรอบเพียงแค่ 3 เรื่อง และที่สำคัญทั้ง 3 เรื่องมีเพียงเรื่องเดียว คือ Big Data ที่น่าจะเป็นอะไรที่เปลี่ยน Economic Landscape แต่เนื้อหาในส่วนนี้ค่อนข้างจำกัด
- เรื่องพลังงานเป็นเรื่องใหญ่มากกว่า Shale Gas และนัยยะสำคัญของเรื่องนี้ คือ แนวโน้มราคาของพลังงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิตและค่าครองชีพของประชาชนจะเป็นอย่างไร
- ในความเป็นจริงประเทศต่างๆ พยายามหาคำตอบทางด้านพลังงานอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นถ่านหินสะอาด การพัฒนาแผง solar ในลักษณะแผ่นฟิล์ม พลังงานลม ฯลฯ

- สิ่งที่น่าเสนาอย่างไม่ความชัดเจน
 - อะไรคือ Third-(generation)-unbundling และมันเปลี่ยนแปลงจาก Second Unbundling อย่างไร?
 - อะไรคือ Horizontal Supply Chains
 - อ่างผิตในเรื่องของยอดการสั่งซื้อหุ่่นยนต์ของไทยที่เป็นประเทศเดียวที่มียอดลดลง ชัดแย้งกับภาพที่ 2.5

ประเด็นหลักที่นำเสนอในส่วนของผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย

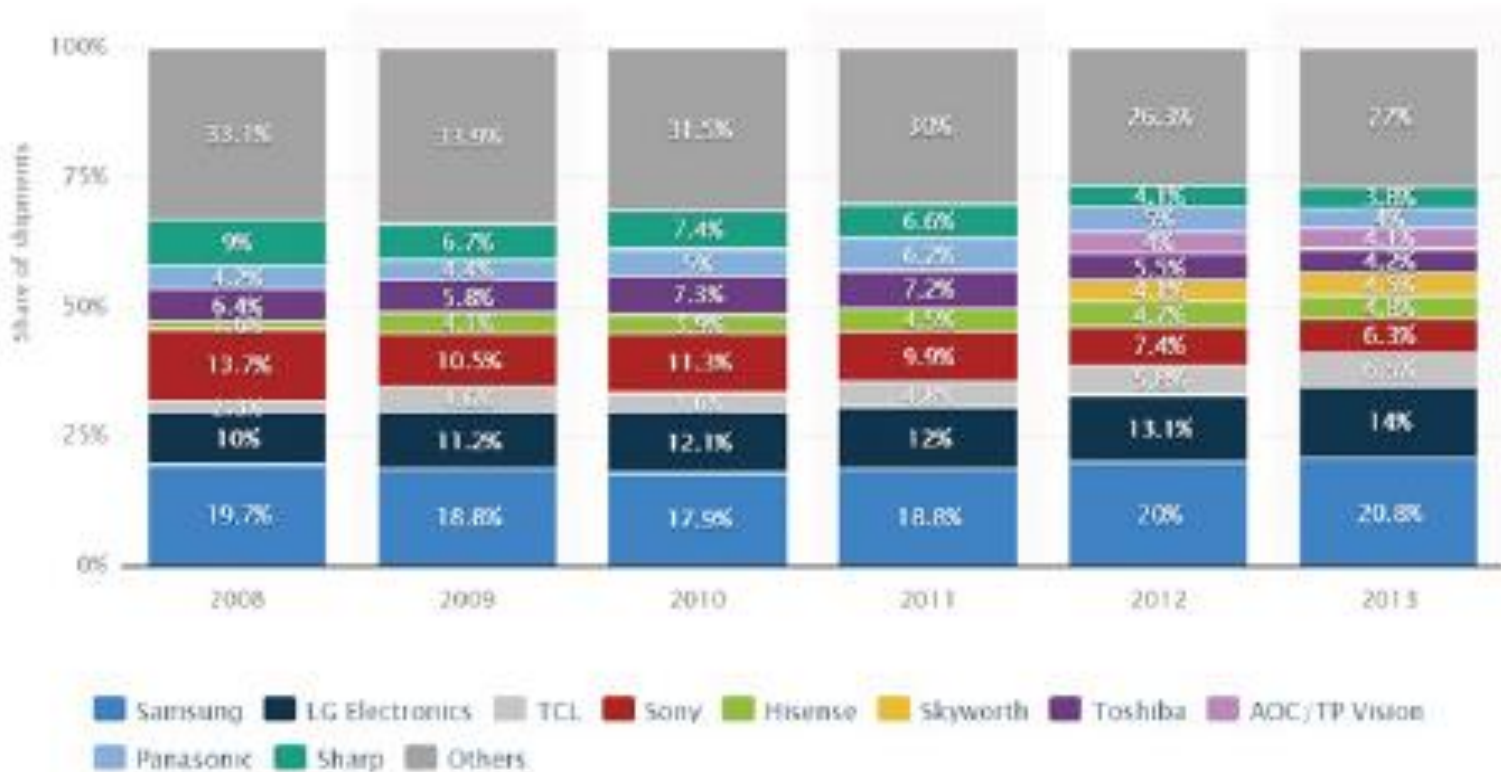
- ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตของญี่ปุ่นที่กำลังสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน
- การเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทานที่มุ่งไปสู่แนวนอน(สะท้อนจากการที่ประเทศกำลังพัฒนาหันไปผลิตสินค้าเหมือน/คล้ายกับประเทศกำลังพัฒนาและการทวีความสำคัญขึ้นของการค้าระหว่างประเทศกำลังพัฒนาด้วยกันเอง) ประกอบกับความได้เปรียบของประเทศกำลังพัฒนาลดลงทำให้ความเสี่ยงที่ประเทศที่เชื่อมโยงในแนวตั้งอย่างไทยอาจหลุดจาก Network ได้
- Unconventional Monetary Policy กับ Exchange Rate Sensitivity
- การกีดกันทางการค้า

- คาดการณ์ว่าจะเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงกับเศรษฐกิจไทยที่มีพื้นฐานที่อ่อนแอ
 - การส่งออกรวมทุกหมวดลดลงตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมา
 - มีมูลค่าเพิ่มต่ำ
 - เป็นฐานการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าของญี่ปุ่นที่กำลังประสบปัญหาความสามารถในการแข่งขัน
 - ไม่สามารถพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานของสินค้าใหม่ เช่น แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน

ประเด็นวิจารณ์

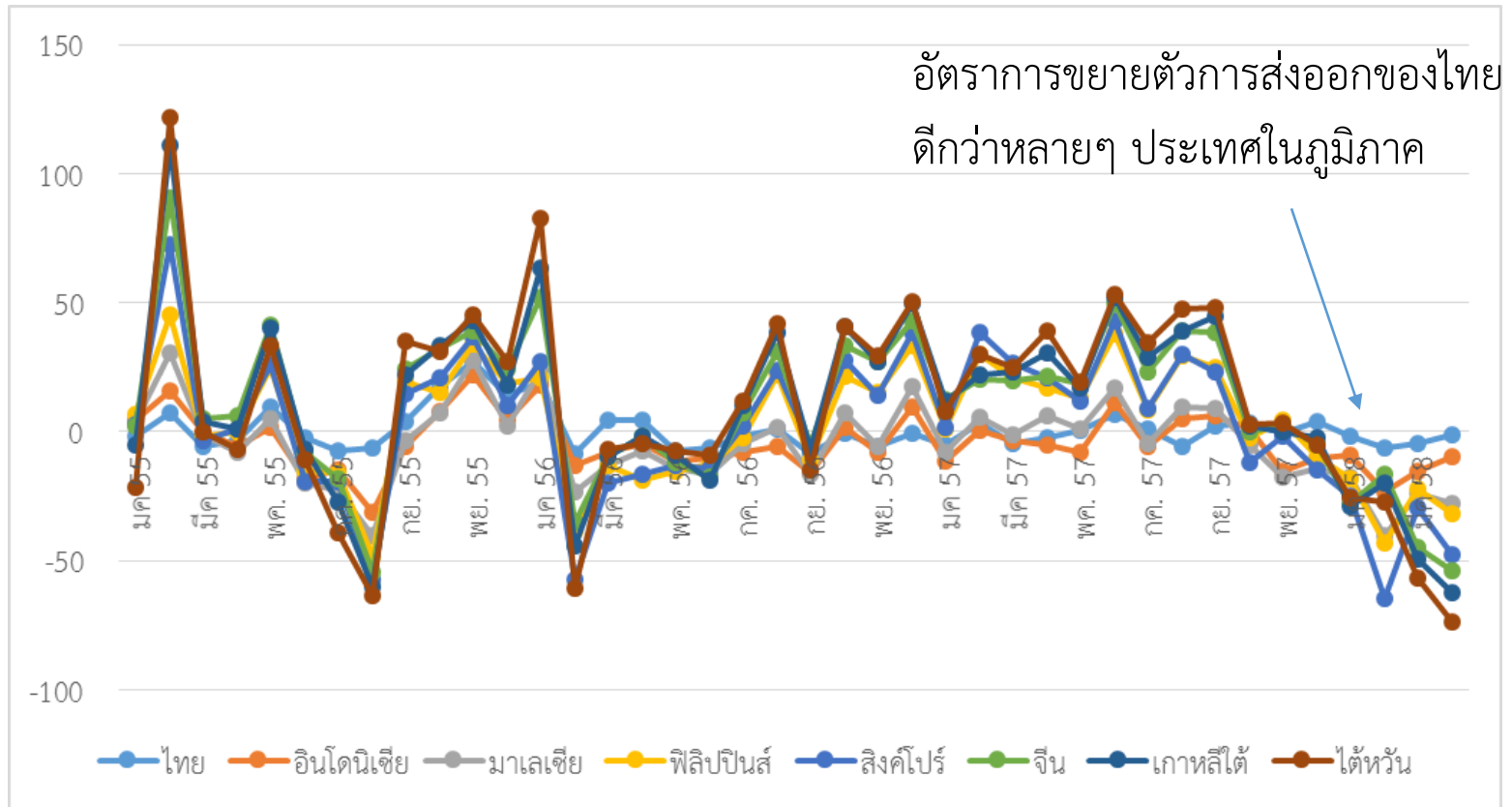
- ข้อมูลที่นำเสนอค่อนข้างผสมปนเปทั้งในแง่ของตรรกะความเชื่อมโยงและคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์
- บทวิเคราะห์มีมายาคติปะปนและตั้งบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ยังคงใช้แรงงานราคาถูก เป็นกลุ่มรับจ้างการผลิต และ การเชื่อมโยงในเครือข่ายการผลิตเป็นความเชื่อมโยงแบบหลวม (Fictionless Environment) ที่อ่อนไหวมากต่อ Shock ต่างๆ

ประเด็นการย้ายฐานของ LG และ Samsung ไปเวียดนามกับ Premature Deindustrialization Hypothesis

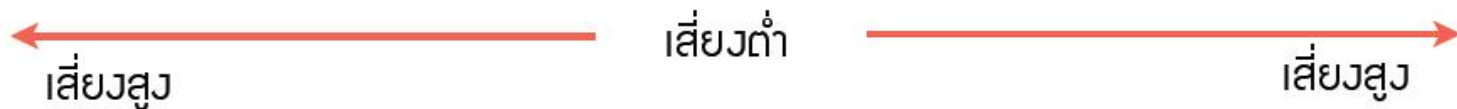
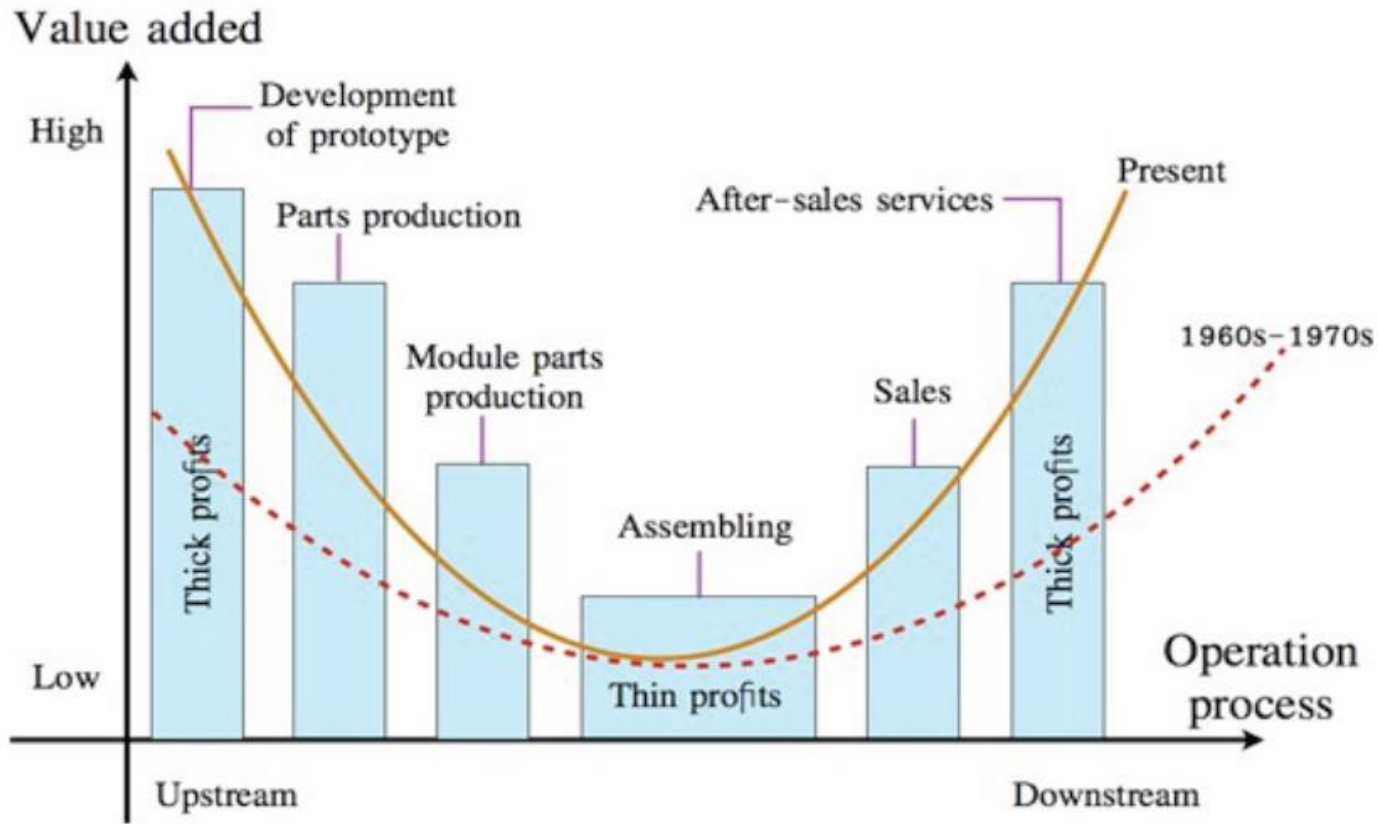

ที่มา: อาชนัน เกาะไพบุลย์และคณะฯ (2558) โครงการศึกษาผลกระทบของ Global Supply Chain จากการเจรจาความตกลงการค้าเสรีทวิภาคีและพหุภาคีต่ออุตสาหกรรมไทย รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

สถานการณ์ส่งออกของไทยเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ในภูมิภาค

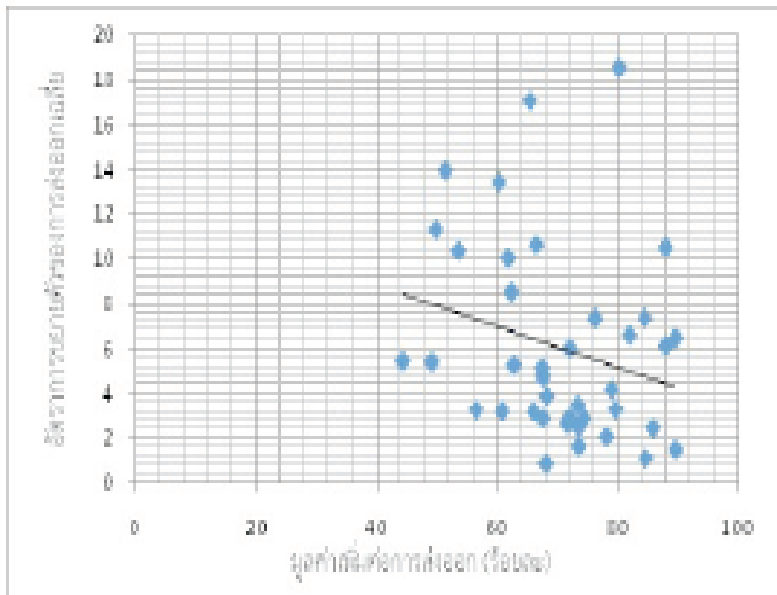
ที่มา: คำนวณจากฐานข้อมูล CEIC

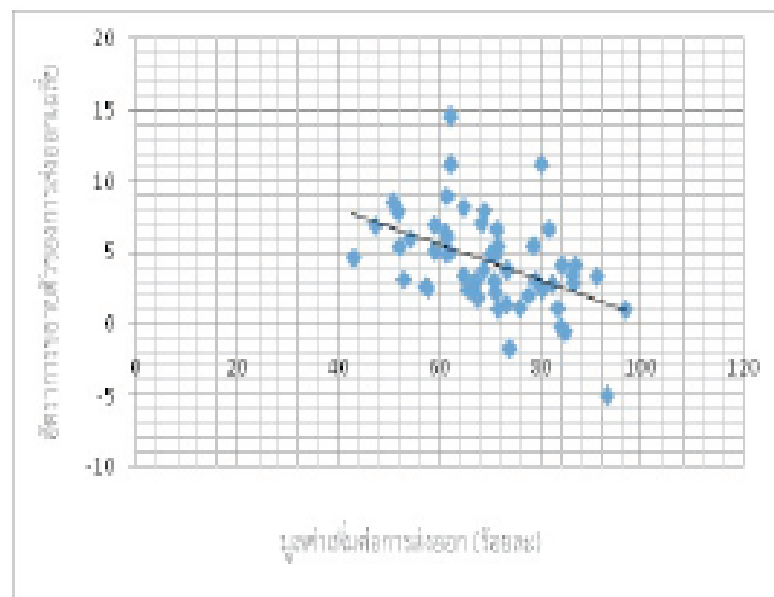
ที่มา: อาชนัน เกาะไพบุลย์และคณะฯ (2558) โครงการศึกษาผลกระทบของ Global Supply Chain จากการเจรจาความตกลงการค้าเสรีทวิภาคีและพหุภาคีต่ออุตสาหกรรมไทย รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าเพิ่มต่อการส่งออกกับอัตราการขยายตัวของการส่งออก

ปี 2543

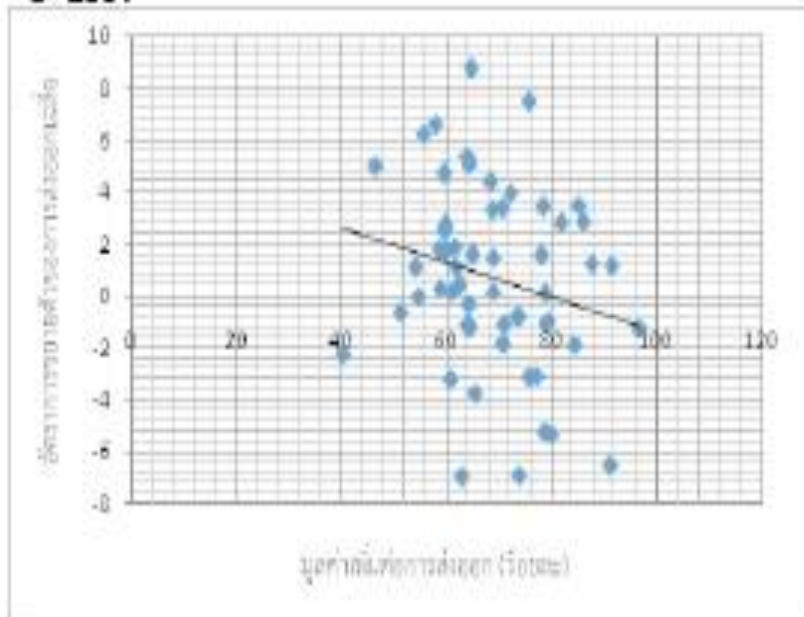

ปี 2548

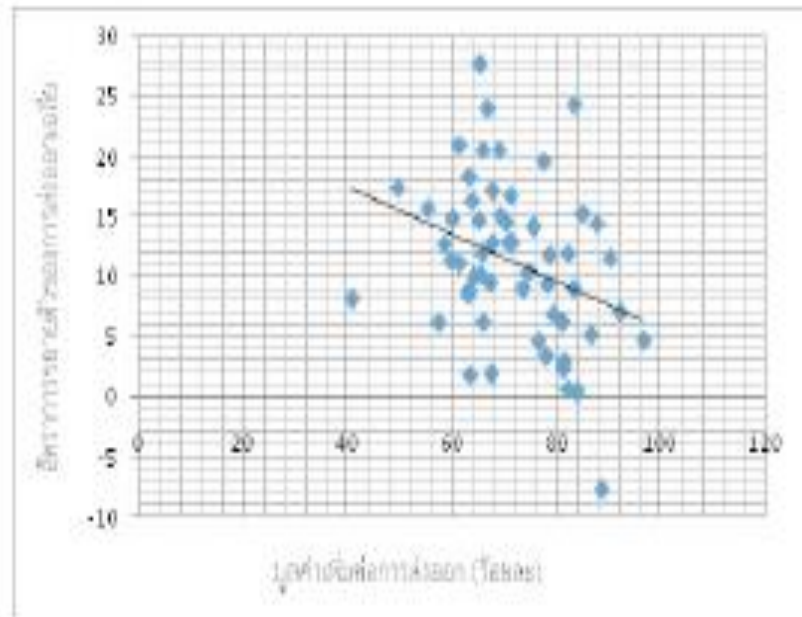

ที่มา: อาชนัน เกาะไพฑูริย์และคณะฯ (2558) โครงการศึกษาผลกระทบของ Global Supply Chain จากการเจรจาความตกลงการค้าเสรีทวีปเอเชียและพหุภาคีต่ออุตสาหกรรมไทย รายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์เสนอต่อสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ปี 2551

ปี 2552

ที่มา: อาชนัน เกาะไพฑูริย์และคณะฯ (2558) โครงการศึกษาผลกระทบของ Global Supply Chain จากการเจรจาความตกลงการค้าเสรีทวิภาคีและพหุภาคีต่ออุตสาหกรรมไทย รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม